

Eksportkontroll

Informasjon om eksport av varer, tjenester og teknologi med lisensplikt

Hva er eksportkontroll?

Eksportkontroll innebærer at visse varer, teknologi og tjenester kan være underlagt lisensplikt. Eksportkontrollen retter seg mot strategiske varer og teknologi, og omfatter flerbruksvarer, våpen, ammunisjon og annet militært materiell. Flerbruksvarer er varer som i utgangspunktet er sivile, men som også har viktige militære anvendelser. Kontrollen skjer på basis av en egen lov og forskrift.

Kontrollen retter seg særlig mot å hindre spredning av masseødeleggelsesvåpen (nukleære, kjemiske og biologiske våpen), samt leveringsmidler for slike våpen.

Utenriksdepartementets forskrift angir to varelistene, og som beskriver varene som er lisenspliktige. Forskriften inneholder også bestemmelser om lisensplikt for teknologi og tjenester knyttet til varene på listene, og for tjenester for øvrig som kan bidra til å utvikle et lands militære evne.

Det kan også være lisensplikt for enhver vare, teknologi og tjeneste under visse omstendigheter, f.eks. når de er for militær bruk i et område hvor det er krig, krig truer eller til land hvor det er borgerkrig, eller til land som er gjenstand for våpenembargo; eller når eksportøren er kjent med at varen er beregnet for eller vil bli brukt i sammenheng med nukleære, kjemiske eller biologiske våpen, samt missiler som kan levere slike våpen. Denne lisensplikten omtales internasjonalt som «catch-all».

Alle som skal utføre varer fra Norge plikter å melde fra om dette til Tollvesenet. For varer som er lisenspliktige må det fremlegges en gyldig eksportlisens utstedt av Utenriksdepartementet. Eksportkontrollloven inneholder betydelige straffebestemmelser, og brudd på eksportkontrollen kan medføre bøter eller fengsel, eller begge deler.

Utenriksdepartementet

Hvorfor?

Kontrollen med eksport av strategiske varer, teknologi og tjenester er en integrert del av norsk sikkerhetspolitikk. Norge ønsker å ha kontroll med eksport av forsvarsmateriell, samt varer og teknologi med militær betydning. Ved å samarbeide med andre leverandørland innenfor de multilaterale eksportkontrollregimene tar vi ansvar for å sikre en ansvarlig kontroll med eksporten av forsvarsmateriell fra Norge og for å hindre spredning av flerbruksvarer som kan benyttes i forbindelse med masseødeleggelsesvåpen, leveringsmidler for slike våpen eller for annen uakseptabel militær bruk.

Enkelte land søker å bygge opp offensiv militær kapasitet utover legitime forsvarsbehov. Det er derfor viktig både med nasjonale og internasjonale tiltak for å motvirke en slik utvikling.

Kontrollen for å hindre spredning av masseødeleggelsesvåpen og leveringsmidler for slike våpen bygger på internasjonalt samarbeid. Innenfor eksportkontrollregimene samarbeider Norge med andre leverandørland om kontrollister og kontrollstandarder. Samarbeidet forutsetter at landene gjennomfører kontrollen i nasjonale regelverk og praksis.

Innenfor de internasjonale eksportkontrollregimene utveksles det også informasjon om bl.a. spredningsaktiviteter og lands avslag på lisenser. Slik informasjon brukes av de enkelte medlemslandenes gjennomføring av eksportkontrollen.

Sanksjoner og restriktive tiltak

Norge er folkerettslig forpliktet til å gjennomføre sanksjoner mot stater, personer eller enheter vedtatt av FNs sikkerhetsråd. I tillegg vedtar EUs råd restriktive tiltak som Norge kan slutte opp om. Mange av tiltakene inneholder våpenembargo. Se oversikt på www.eksportkontroll.no

Vær varsom!

Utenlandske kjøpere og sluttbrukere kan i enkelte tilfeller utvise stor kreativitet for å omgå eksportkontrollen. Eksportører bør derfor kontakte Utenriksdepartementet ved henvendelser eller bestillinger som synes uvanlige. Dette kan for eksempel være at kunden er motvillig når det gjelder å fortelle om anvendelse og sluttbruker, betalingsmåten synes spesiell, fraktruten fremstår uforholdsmessig komplisert eller unaturlig, og at varekjøpet ikke stemmer overens med mottakerens bransje.

Varer som er lisenspliktige ved eksport fra Norge

Lisenspliktige varer er beskrevet i to varelister.

Liste I (ML): Forsvarsrelaterte varer, dvs. våpen, ammunisjon, annet militært materiell og tilhørende teknologi.

Liste II (dual use): Flerbruksvarer, dvs. sivile strategiske varer og tilhørende teknologi.

Liste II omfatter varer innen mange forskjellige produktområder. Disse varene har det til felles at de i utgangspunktet er konstruert for sivile formål, samtidig som de kan ha stor militær betydning. Slike varer blir ofte betegnet som flerbruksvarer («dual use»). Hovedgruppene av slike varer inkluderer spesielle materialer og systemer, undervannsutstyr, kommunikasjonsutstyr, sensorer og lasere, navigasjonsutstyr, luft- og romfartssystemer og produksjonsutstyr (machine tools).

Lisensplikt for teknologi, tjenester og formidling

Det er viktig å merke seg at eksport av teknologi og tjenester med tilknytning til lisenspliktige varer krever lisens fra Utenriksdepartementet. Formidling eller annen bistand ved salg av forsvarsmateriell som omfattes av liste I, fra et fremmed land til et annet krever også lisens. Tilsvarende lisensplikt gjelder for flerbruksvarer omfattet av liste II når det er kunnskap om at varene er ment for masseødeleggelsesvåpenformål.

Hvordan søke lisens

Det finnes flere typer lisenser tilpasset bedrifters ulike behov. Alle søknader om eksportlisens og forhåndsgodkjenning av eksport sendes inn via Utenriksdepartementets elektroniske søknadsportal E-lisens. Også generelle henvendelser knyttet til eksportkontroll skal sendes inn via denne portalen. Det er gratis å søke lisens.

Mer informasjon om eksportkontroll og hvordan du søker lisens finnes på

www.eksportkontroll.no

Telefon: 23 95 06 50

Utenriksdepartementet
Seksjon for eksportkontroll
Postboks 8114 Dep.
0032 Oslo